

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 24. saziva, na 10. sednici prvog redovnog zasijedanja u 2010. godini, dana 27. jula 2010. godine, donijela je

Z A K O N

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VASPITANJU I OBRAZOVANJU DJECE SA POSEBNIM POTREBAMA

Član 1

U Zakonu o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim potrebama ("Službeni list RCG", br. 80/04) naziv Zakona mijenja se i glasi: »Zakon o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama« .

Član 2

Član 1 mijenja se i glasi:

»Vaspitanje i obrazovanje djece i mladih sa posebnim obrazovnim potrebama (u daljem tekstu: djeca sa posebnim obrazovnim potrebama) i njihovo usmjeravanje u obrazovne programe obavlja se u skladu sa ovim zakonom «

Član 3

U članu 2 i u drugim odredbama Zakona riječi: »posebnim potrebama«, u različitom padežu, zamjenjuju se riječima: »posebnim obrazovnim potrebama«, u odgovarajućem padežu.

Član 4

Član 4 mijenja se i glasi:

»Djeca sa posebnim obrazovnim potrebama, u smislu ovog zakona, su:

- 1) **djeca sa smetnjama u razvoju** - djeca sa tjelesnom, mentalnom i senzornom smetnjom i djeca s kombinovanim smetnjama;
- 2) **djeca sa teškoćama u razvoju** - djeca sa poremećajima u ponašanju; teškim hroničnim oboljenjima; dugotrajno bolesna djeca i druga djeca koja imaju poteškoće u učenju i druge teškoće uzrokovane emocionalnim, socijalnim, jezičkim i kulturološkim preprekama.«

Član 5

U članu 6 stav 1 mijenja se i glasi:

»Roditelj, usvojilac ili staratelj (u daljem tekstu: roditelj) djeteta sa posebnim obrazovnim potrebama ima pravo da učestvuje u izboru programa vaspitanja i obrazovanja, u skladu sa ovim zakonom.«

Član 6

U članu 7 poslije tačke 9 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

»10) obezbjeđivanje adekvatne obrazovne tehnologije;

11) obezbjeđivanje tehničke pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama.«

Član 7

U članu 8 stav 1 riječi: »posebnoj ustanovi za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama« zamjenjuju se riječima: »resursnom centru«.

U stavu 2 riječi: »posebne ustanove za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama (u daljem tekstu: posebna ustanova)« zamjenjuju se riječima: »resursnog centra«.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

»Za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama škola i resursni centar su dužni da obezbijede adekvatne obrazovne tehnologije, kao vid dodatnih nastavnih sredstava (uvećanu štampu, Brajevo pismo i sl.)«.

Član 8

U članu 9 riječ «Republike» briše se.

Član 9

Član 10 mijenja se i glasi:

»Pojedini izrazi u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1) **prilagođeni obrazovni program sa dodatnom stručnom pomoći** podrazumijeva potpuno uključivanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u vaspitne grupe u predškolskim ustanovama i odjeljenjima u redovnim školama ili u posebnim grupama ili odjeljenjima škole uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i pružanje dodatne stručne pomoći od strane vaspitača ili nastavnika, odnosno uz posebno angažovanje stručnog lica, zajedno sa vaspitačem i nastavnikom, uz učešće roditelja. Moguć je rad sa malim grupama ili individualni rad posebno obučenih vaspitača i nastavnika sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama;

2) **habilitacija** je sistem mjera i postupaka za osposobljavanje djece sa smetnjama u razvoju otkrivenih na rođenju ili na najranijem uzrastu, radi boljeg funkcionisanja za svakodnevne životne potrebe;

3) **rehabilitacija** je sistem zaštite, osposobljavanja, obučavanja i reintegracije djece sa posebnim obrazovnim potrebama;

4) **postupak usmjeravanja** je postupak kojim se, na osnovu stručnog mišljenja komisije, donosi program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, određuje obim i način izvođenja dodatne i druge stručne pomoći za školu, odnosno resursni centar u koju će dijete biti uključeno, imajući u vidu očuvane sposobnosti, vrstu i stepen smetnje u razvoju (posebne obrazovne potrebe);

5) **dodatna stručna pomoć** je pomoć koju pružaju stručni saradnici škole ili resursnog centra, spoljni stručni saradnici u primjeni obrazovnog programa sa prilagođenim izvođenjem;

6) **mobilna služba** podrazumijeva angažovanje stručnjaka u cilju podrške nastavnicima, vaspitačima i roditeljima u procesu izrade i implementacije individualnih razvojno-obrazovnih programa i druge stručne pomoći djeci sa posebnim obrazovnim potrebama;

7) **resursni centar** je posebna ustanova koja izvodi vaspitno-obrazovni proces, pruža drugim vaspitno-obrazovnim ustanovama savjetodavnu i stručnu podršku za vaspitanje i obrazovanje djece sa određenom vrstom smetnje u razvoju i izvodi obuku nastavnika koji obavljaju vaspitno-obrazovni rad sa djecom sa posebnim obrazovnim potrebama;

8) **dnevni centar** je ustanova dječje i socijalne zaštite za podršku djeci sa smetnjama i teškoćama u razvoju, koja može obavljati i vaspitno-obrazovni rad u kojem se stiču vještine neophodne za svakodnevni život.«

Član 10

Poslije člana 10 dodaje se novi član koji glasi:

»Upotreba rodno osjetljivog jezika

»Član 10a

Svi izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu obuhvataju iste izraze u ženskom rodu.«

Član 11

U članu 11 stav 2 zamjenjuje se sa dva nova stava koji glase:

«Obrazovni program sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, odnosno vaspitni program obezbjeđuje djeci sa posebnim obrazovnim potrebama mogućnost da dobiju jednak obrazovni standard, kao što obezbjeđuje obrazovni program osnovnog, opšteg srednjeg i stručnog obrazovanja i vaspitanja, u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima.

U zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, kao i od individualnih sklonosti i potreba djece obrazovni programi se mogu:

- 1) modifikovati skraćivanjem ili proširivanjem sadržaja predmetnog programa;
- 2) dopunjavati izmjenom nastavnog plana i predmetnog programa uvođenjem izbornog predmeta koji je neophodan za djecu sa određenim smetnjama u razvoju (znakovni jezik, Brajevo pismo i sl.);
- 3) prilagođavati mijenjanjem metodike kojom se sadržaji predmetnog programa realizuju.«

Član 12

U članu 12 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

»Obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći određuje se rješenjem o usmjerenju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.«

Član 13

Član 13 mijenja se i glasi:

»Vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama po obrazovnom programu sa prilagođenim izvođenjem i dodatnom stručnom pomoći, koji se ne može ostvariti u skladu sa članom 12 ovog zakona, ostvaruje se u posebnim grupama ili odjeljenjima škole uz zajedničko učešće u vannastavnim aktivnostima škole, odnosno uz zajedničku nastavu iz pojedinih predmeta sa vršnjacima iz teritorijalno najbliže škole, uz prilagođeno izvođenje obrazovnog programa i obezbjeđivanje dodatne stručne pomoći, dodatnih uslova i pomagala, tehničke pomoći, u skladu sa obrazovnim programom.

Izvođenje dodatne stručne pomoći iz stava 1 ovog člana može da se obavlja uz učešće roditelja.

Obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći određuje se rješenjem o usmjerenju djece sa posebnim obrazovnim potrebama, u skladu sa obrazovnim programom.

Obrazovnim programom iz stava 1 ovog člana propisuje se obim i sadržaj nastavnih predmeta, organizacija, trajanje, raspored časova, način provjeravanja i ocjenjivanja postignuća i napredovanja u skladu sa njihovim individualnim mogućnostima.«

Član 14

Član 14 mijenja se i glasi:

»Vaspitanje i obrazovanje djece sa smetnjama i teškoćama u razvoju koja se ne mogu obrazovati u školi, kada je to u njihovom najboljem interesu, ostvaruje se u resursnim centrima zbog neophodne podrške i tijesne povezanosti obrazovanja, rehabilitacije i rehabilitacije.«

Član 15

Član 16 mijenja se i glasi:

»Individualni razvojno-obrazovni program

Član 16

Škola, odnosno resursni centar je dužan da, po pravilu, u roku od 30 dana po upisu djeteta, donese individualni razvojno-obrazovni program za dijete sa posebnim obrazovnim potrebama, u saradnji sa roditeljem i o tome obavijesti Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje i Ispitni centar.

Individualnim razvojno-obrazovnim programom se određuju: oblici vaspitno-obrazovnog rada za vaspitno-obrazovne oblasti, odnosno predmete, način izvođenja dodatne stručne pomoći, prohodnost između programa, prilagođavanje u organizaciji, standardi znanja, postignuća i vještina, provjera, ocjenjivanje znanja, postignuća i napredovanja djeteta, kao i raspored časova.

Za pripremu, primjenu, praćenje i prilagođavanje programa iz stava 1 ovog člana, škola, odnosno resursni centar obrazuje stručni tim koji čine: nastavnici, stručni saradnici škole ili resursnog centra, uz učešće roditelja.

Individualni razvojno-obrazovni program se može u toku godine mijenjati, odnosno prilagođavati u skladu sa napretkom i razvojem djeteta.«

Član 16

U članu 17 poslije stava 1 dodaju se dva nova stava koji glase:

»Članovi mobilnih službi su stručnjaci iz resursnih centara ili posebnih odjeljenja pri školama.

Za članove mobilnih službi mogu se angažovati i drugi stručni saradnici, u zavisnosti od posebne obrazovne potrebe djeteta.«

Član 17

U članu 18 st. 2 i 3 mijenjaju se i glase:

»Zahtjev iz stava 1 ovog člana može da podnese: roditelj, ustanova primarne zdravstvene zaštite, vaspitno-obrazovna ustanova, centar za socijalni rad ili organ lokalne uprave nadležan za poslove prosvjete, uz obavještanje roditelja.

Zahtjev iz stava 1 ovog člana podnosi se nadležnom organu lokalne uprave«.

Član 18

U članu 19 stav 4 zamjenjuje se sa dva nova stava koji glase:

»Komisija kao osnov za usmjeravanje, sa naglaskom na proces u kome se stiču i usvajaju vještine i znanja potrebna za svakodnevni život, cijeni djetetov nivo razvoja, potencijal za učenje i usvajanje standarda znanja, lična svojstva, prepreke i otežavajuće faktore sredine.

Uslove za rad komisije obezbjeđuje organ iz stava 1 ovog člana.«

Član 19

U članu 20 stav 1 riječi: »specijalno-pedagoške« zamjenjuju se riječima: »edukacijsko-rehabilitacijske«.

St. 2 i 3 mijenjaju se i glase:

»Komisija je obavezna da, prije donošenja predloga o usmjeravanju, traži mišljenje vaspitno-obrazovne ustanove u koju će dijete sa posebnim obrazovnim potrebama biti usmjereno, kao i drugih nadležnih ustanova radi dobijanja neophodnih podataka o djetetu.

Predlogom o usmjeravanju određuje se program vaspitanja i obrazovanja u koji se dijete usmjerava, obim i način sprovođenja dodatne stručne pomoći, potreba za angažovanjem asistenta u nastavi, kadrovske, prostorne, materijalne i druge uslove koje škola ili resursni centar u koju će dijete biti uključeno mora obezbijediti.«

Član 20

U članu 21 stav 2 mijenja se i glasi:

“Rješenje o usmjeravanju obavezno sadrži i rok koji ne smije biti duži od godine dana, u kojem je vaspitno-obrazovna ustanova dužna da prati postignuće i napredovanje djeteta radi provjere ispravnosti usmjeravanja, načina rada, dodatnih pomoći i podrške, realizacije ciljeva individualnog razvojno-obrazovnog programa.”

Član 21

U članu 22 stav 3 mijenja se i glasi:

»Ministarstvo obezbjeđuje uslove za rad drugostepene komisije.«

Član 22

Član 24 mijenja se i glasi:

»Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama

Član 24

Način, uslovi i postupak za usmjeravanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama propisuje Ministarstvo, uz saglasnost Ministarstva zdravlja.«

Član 23

U članu 25 stav 1, članu 26 st. 2, 3 i 4, članu 27, članu 28 st. 1 i 3 i čl. 29 i 30 riječi: «posebnu ustanovu«, u različitom padežu, zamjenjuju se riječima: »resursni centar«, u odgovarajućem padežu.

Član 24

Poslije člana 30 dodaje se novi član koji glasi:

»Asistent u nastavi

Član 30a

Djetetu sa posebnim obrazovnim potrebama u toku pohađanja nastave može se obezbijediti asistent u nastavi, kao tehnička pomoć u pogledu obezbjeđivanja pristupa obrazovanju i obrazovnom postignuću.

Komisija određuje rješenjem kojoj se djeci obezbjeđuje tehnička pomoć.

Asistent u nastavi obavlja tehničku pomoć, po pravilu, kao volonterski rad, u skladu sa posebnim zakonom.«

Član 25

Poslije člana 36 dodaje se novi član koji glasi:

»Usklađivanje rada zavoda

Član 36a

Dosadašnji zavodi za vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim potrebama nastavljaju sa radom kao resursni centri i dužni su da usklade opšte akte sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.«

Stupanje na snagu

Član 26

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

SU-SK Broj 01-350/19
Podgorica, 27. jula 2010. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 24. SAZIVA

PREDŠEDNIK

Ranko Krivokapić